

Aleksandra Kubacka-Gorwecka

**CHARAKTERYSTYKA ZMODYFIKOWANEGO EGZAMINU USTNEGO
Z J. POLSKIEGO PO KURSIE PODSTAWOWYM
(STOPIEŃ IV: POZIOM PODSTAWOWY, PROGOWY) W SJPC UŁ**

Zespół Nauczania Podstawowego, w zakresie kompetencji którego leży między innymi odpowiedzialność za zintegrowane nauczanie języka polskiego na poziomie progowym, sukcesywnie pracuje nad zmianą formuły egzaminu po kursie podstawowym.

Zmierzając do standaryzacji i unifikacji nauczania języka polskiego jako obcego w 1998 r. zmodyfikowano najpierw egzamin pisemny. W miejsce od lat obowiązującej rekonstrukcji tekstu czytanego przez lektora wprowadzono test rozumienia, test gramatyczny, zamianę dialogu na tekst i krótką wypowiedź pisemną na jeden z trzech zaproponowanych tematów. Aby zobiektywizować ocenę, ustalono punktację i skalę ocen.

Nowa postać egzaminu pozwoliła dokładniej, szerzej przyjrzeć się kompetencji językowej studentów. Nie oceniano, jak wcześniej, tylko rozumienia tekstu czytanego, komunikatywności i poprawności zapisu, ale też umiejętność pisania krótkiego tekstu na wybrany temat, adekwatność leksykalną i poprawność gramatyczną.

Kolejnym etapem prac zespołu było opracowanie ram i materiału koniecznego do przeprowadzenia egzaminu ustnego według innego niż dotychczas schematu.

Punktem wyjścia było założenie (podobnie jak w przypadku egzaminu pisemnego), że obowiązujący jeszcze w minionym roku akademickim regulamin egzaminu był już przestarzały, a co ważniejsze, nie dawał okazji do pełnego zaprezentowania się studentów podczas egzaminu.

Egzamin ten składał się tylko z ustnej rekonstrukcji wylosowanego tekstu i rozmowy na temat związany z życiem codziennym studentów. Mimo że regulamin wyraźnie precyzował kryteria oceny wypowiedzi studenta (między innymi płynność czytania, spójność i ciągłość wypowiedzi, poprawność gramatyczną i fonetyczną), to jednak brak wyraźnej punktacji w dużej mierze rzutował na nie zawsze obiektywną ocenę.

Największym jednak minusem poprzednio obowiązującej formuły egzaminu był fakt, że nie wszystkie sprawności, których student nabywał w procesie nauczania podlegały ocenie podczas egzaminu.

Wymienione powyżej przyczyny były wystarczające, aby opracować nowe założenia egzaminu ustnego.

Egzamin składa się teraz z następujących części:

- ustnej rekonstrukcji tekstu pisanego,
- dialogu sytuacyjnego sterowanego przez egzaminatora,
- opowiadania historyjki obrazkowej,
- rozmowy na temat związany z życiem codziennym studenta.

Zaproponowano więc dwa nowe elementy, które zdaniem przygotowujących regulamin i materiały egzaminacyjne znacznie ułatwią wszechstronne zaprezentowanie się studentów i pozwolą precyzyjniej ocenić ich kompetencje językową.

Część pierwsza egzaminu stawia przed zdającym zadanie przeczytania krótkiego, fabularnego tekstu zawierającego około 150 słów, zrozumienie go i zredagowanie 6-7 pytań do tekstu (pisemnie). Następnie na podstawie tylko tych pytań student, po głośnym przeczytaniu fragmentu tekstu, ustnie go rekonstruuje.

Kolejny drugi etap egzaminu to dialog sytuacyjny, który odbywa się między zdającym a egzaminatorem. Student losuje polecenie prowokujące go do określonego zachowania językowego. Opracowano 60 poleceń stawiających studenta w sytuacji komunikacyjnej, np.: *Jest pan(-i) na poczcie. Chce pan(-i) kupić kartkę (widokówkę) i znaczek. Nauczyciel gra rolę urzędnika na poczcie. Lub: Jest pan(-i) u lekarza, bo jest pan(-i) chory(-a). Proszę powiedzieć mu o swoich dolegliwościach. Nauczyciel gra rolę lekarza. Lub: Zgubił(-a) pan(-i) legitymację studencką. Musi pan(-i) mieć nową. Proszę porozmawiać na ten temat w sekcji studenckiej. Nauczyciel gra rolę pracownika sekcji. Albo: W grupie jest nowa koleżanka, która się panu(-i) bardzo nie podoba. Proszę porozmawiać na ten temat z innym kolegą. Nauczyciel gra rolę kolegi. Czy też: Chce pan(-i) wynająć pokój w hotelu. Nauczyciel gra rolę recepcjonisty.*

Zadaniem nauczyciela w tej części egzaminu jest wcielenie się w rolę uczestnika dialogu i takie kierowanie rozmową, aby student udzielał oczekiwanych odpowiedzi lub sam zadawał pytania wskazujące na zrozumienie sytuacji, w której niby się znalazł.

W trzeciej części egzaminu student powinien opowiedzieć historię przedstawioną na 3 rysunkach połączonych w logiczną całość. Istotnym problemem tego etapu egzaminu jest to, czy zdający rozumiał zawartą na rysunkach anegdotę, wychwycił pointę lub żart. Czy potrafi zredagować dłuższą wypowiedź (bez pomocy nauczyciela), nazwać czynności, emocje, przedmioty, relacje przestrzenne i przyczynowo-skutkowe.

Wstępem do przygotowania historyjek obrazkowych było zredagowanie mini-scenariuszy jasno precyzujących tematykę rysunków i nawiązujących w swej treści do sytuacji znanych studentom np.:

1. Chłopiec stoi obok budki z lodami – Sprzedawca daje mu lody, on płaci – Lody odbiera inny chłopiec, ten pierwszy płacze.

2. Pasażer z dużą torbą kupuje bilet na dworcu – Wsiada do pociągu, też z torbą – Wysiada na dworcu Wrocław Główny z dziewczyną, ale bez torby.

3. Mężczyzna czyta ogłoszenia prasowe z nagłówkiem „Praca” – Rozmawia przez telefon – Pracuje.

4. Dziewczyna wychodzi z domu, świeci słońce, ona jest lekko ubrana – Spotyka się przed kinem z chłopakiem – Wychodzą z kina, pada deszcz, kryją się pod kurtką chłopaka.

Na podstawie tak opracowanych dyspozycji przygotowano już rysunki, które układają się w 28 historyjek obrazkowych.

Ostatnim etapem egzaminu jest rozmowa, której temat i treść musi nawiązywać do problematyki życia studenta – pytania o rodzinę, kraj, zainteresowania itp. Zespół opracowujący propozycję nowej formy egzaminu ustnego zaproponował, aby ta część nie była obowiązkowa, a tylko uzupełnieniem egzaminu w sytuacji, w której komisja egzaminacyjna ma wątpliwości jak ostatecznie ocenić sprawność językową studenta.

Członkowie komisji egzaminacyjnych oceniając wypowiedzi studentów muszą brać pod uwagę następujące umiejętności i sprawności:

- poprawność zredagowania pytań,
- płynność czytania,
- spójność i ciągłość wypowiedzi,
- adekwatność leksykalną i tematyczną,
- komunikatywność wypowiedzi,
- poprawność gramatyczną i fonetyczną.

Poszczególnym częściom egzaminu przypisano maksymalną liczbę punktów:

1. Rekonstrukcja tekstu: 20 p.
2. Dialog sytuacyjny: 30 p.
3. Opowiadanie historii przedstawionej na rysunkach: 30 p.
4. Rozmowa: 20 p.*

Razem: 100p.

* Jeżeli komisja postanowi zrezygnować z czwartej części egzaminu (rozmowy), wtedy maksymalna liczba punktów wynosi 80 i należy uwzględnić inną skalę ocen:

73–80 p. – bdb.

64–72 p. – db.

56–63 p. – dst.

Oceny:

91–100 p. – bdb.

81– 90 p. – db.

70– 80 p. – dst.

Opracowany przez Zespół Nauczania Podstawowego nowy regulamin i materiały egzaminacyjne zostały przedstawione nauczycielom języka polskiego w II semestrze ubiegłego roku. Osoby, które zapoznały się z nimi, zaakceptowały pomysł, chociaż wniosły także uwagi. Większość sugestii została uwzględniona w pracach nad ostateczną postacią regulaminu i materiałów egzaminacyjnych.